

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Boandvöds. Adress: Furåkra = Kråksmåla.
 Socken: Kråksmåla. Berättat av: Carl Viking.
 Uppteckningsår: 1947. Född år 1874 i Ålgårds socken.

Uppteckningen berör Hallarebrau-
 varder uppförda av min f. d. arbets-
 kamrat Eric Asplund.
ca. Verklighetsskildringar.

Vol: 1.

Sidor: 1-17.

Skriv endast på denna sida!

1.)
Åren 1899-1900. arbetade jag tillsammans med Eरिक Asplund på järnvägsbygge å Stockholms - Nynäsbanan å Söderörn i Östma socken. Asplund var Sörmländing född. Han var en duktigt och glad kamrat och han och jag badde tillhops. Hans enda kroppsliga lyfe var, att han talade väldigt i näsan, så det var mycket svårt att höra vad han sade. Nu är det inget ovanligt att i ett rallarelag på 50 unga pojkar finna åtskilliga, som "kunna slå upp språklådan"; men Asplund hade i det fallet föte förmågor för två och vad mera var, han hade aldrig avseende på person, blott han och kamraterna fingo ett gott skratt. Hadde någon

L.)

ACC. N:R. M. 7150:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

förargat Asplund så fick han njuta
igen. En kväll voro vi samlade en
liga kallare utanför "Sofholmens
aptek och gästgivaregård. Asplund
hade något groll till apotekaren.
Asplund gick till oss och frågade "Vill
ni kamrater skramla ihop till en
dussin öl åt mig, så skall jag gå
opp och säga apotekaren en klucka,
så ni får ett gott skratt. Sagt och
gjort. Vi skramlade ihop till det äns-
kade ölet. När Asplund fått peng-
arna, gick han opp till apoteket
och knackade på luckan. Ryddörren
var stängd. Apotekaren öppnade
luckan och frågade "Vad skall det
vara för något?" Asplund frågade,
"Finnes här ricinalja?" "Kost finnes

3)

ACC. N:R. M. 7150:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

här ricinolja," svarade apotekaren. "Tag då in din Sj. C, så får du sk. 1a. Luckan smälldes snabbt igen. Ynkst anade vi att Asplund skulle göra sig på brust, då hade vi inte genömskådligt öppnat kassan, men värre saker utförde Asplund. Nu var det så, att vi kallare visste mycket väl, att vi vore hållna för en sämre sorts folk, därför kunde vi nog likt var ägg till utanstående; ty kallaruns lark var föga avundsvärd. — En annan gång gick Asplund in i kersgårdsköket därintill. Där fanns vattenledning, som var rätt ovanligt den tiden. Men var inne. Asplund öppnade kranen, för som han hade, det var so-

4.)

ACC. NR. M. 7150:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ligt att se vattuet rinna. men sen stäng-
de han inlet utaa utån gick ut. När
köksan kom in, så var köket för-
vandlat till en badbasäng. Men hur
än Asplund sökte krängla sig ifrån
översvämnigen, så blev han fast för
stämning. När Asplund kom till hä-
radskärken så sporde Sammareu
Asplund, "Vad heter Vi? Eric Asplund,
blev svarat. Men eftersom Asplund
talade hårt i näsan, så hörde ej
Sammareu vad han sade. utan ryp-
manade honom att säga sitt namn
högre." Eric Asplund, sade han åter.
Men Sammareu hörde inget vad han
sade, utan tillade, "Karl tala så man
hör vad Vi säger! Så ilsknade Asplund
till och sade, "Ryps mej i ändan Samma-

5.)

ACC. N:R. M. 7150:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

re = Sjävul, hör du det?" Besynnerligt nog
då hörde Sammaren. Så vände sig
Asplund mot nämndemännen och
sade, "Kan Ni se, att nu hörde den sjävla
spjuneru." Givetvis fick Asplund dryga
böter, för detta uttalande. Vidare
sporde Sammaren, "Hur gjorde Ni när
Ni vattendränkte köket?" "Jag vred
uppi kranen så vattnet rann ut,"
svarade Asplund. Men Sammaren
hörde inte, utan sade hägt, "Sjunga ut
karb!" Så började Asplund sjunga,
"Jag vred uppi kranen, så vattnet
rann ut." Emellertid, så fick han
böter såväl för det ena som det an-
dra. Sammaren frågade, "Ni vill väl be-
tala?" "Nej dom får hemta mig antingen
på valv eller kälkar, vilket, som bäst

6.)
koder. Därmed ville han säga att han
"satt å böterna." Fram på eftermidda-
ren i augusti kom Länsmann och kom-
rade Skoplund till 14 dagars fängelse
på Myntgatan i Stockholm. Det var på
en salvarm dag. Så köpte sig Skop-
lund 10 liter Reimskolenbrännvin
och packade i två stora kappsäckar,
bant dem samman, och lade rom-
men över ateln, så en kappsäck
var bak och en fram. Så knogar han
ut genom Skanstull för att gå den $2\frac{1}{2}$
mil långa vägen till hemmet och åter
börja ralla. Men när han var på
ihvid ländsvägen den Länsmans-
gård, där samme Länsmann bodde,
som haft in honom till fängelse.
Skoplund gick in i köket och bad om

mat. Länsmannen kom ut. Men Asplund
var verkligen midfångnad med mat
och svagdricka. Rätt han åt tänkte
han på ett ydla Länsmannen ett ydla.
Asplund sade "Kummaren" (Landsfiskal)
"Jag har sitt en sam haft ihop det med
en ka. "Så var full" sade Länsmannen.
"Ja, grant var det inte," svarade Asplund.
"Var Asplund var han finnes" frågade
Länsmannen. "Precis på pläcken var jag det
för det är inte långt därifrån jag
bor." svarade Asplund. "Han bör bli
anhållen genast," sade Länsmannen. "Det
kan skada infet," lyckte Asplund.
"Om Asplund visar möjligt, så reser vi
genast," svarade Länsmannen. Så fick
då Asplund gratis skjuts med sig
och sina kappsäckar. Hemma hem

8.)

ACC. NR. M. 7150:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lill herregården sade Nyslund här
stannar vi, för han är därinne, så
pekade han på det stora fähuset.
Länsman frågade "Hvar dam stängt
honom inne där?" "Ja, det har dam,"
sade Nyslund. Så gick han före
Länsman och öppnade fähusdör-
ren och pekade med fingret mot
en hörna längst ner i fähuset
och sade "Så där står den Sjävla
Boven!" Länsman såg inget annat
än den stora herregårdstjuren, vadan
han sade, "jag ser ingen." Så peka-
de åter Nyslund på tjuren och sa-
de, "Så den är det, som jag sell har
haft ihop det med en ka." "Sjäv-
la rallare," mumlade Länsman
och reste strax hem till sig.

Efter att arbetat på Stockholm-Nynäs-
banan flyttade jag och Asplund ut
till Fittja tegelbruk på hästen i sep-
tember 1907. Man hade där börjat
kanalisera Mälaren, så att de små
ångarna "Gjåfråken" och "Percennes" skul-
le kunna gå upp i Klippån, som lig-
ger nära en herregård, som heter Klip-
pån. Vi hyrde oss ett rum hos Stenkarlen
Lundin i grindtorpet och hade 5 mi-
nuters väg till arbetet; ty vi arbe-
de vid "Hvängbran," som går över
Landsvägen, som leder mellan
Hornstull och Södertälge; vårt arbe-
te leddes av en fins ingenjör. en liten
etter-skävel, som i mörkret fick spränga
mer än en gång för Rallarua. Själva
från Fittja åt Öckeråhålet till Lågke-

10.)

ACC. N:R. M. 7150:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gelbruket "Flagstad" vanligen kallat för
"Lista Nöden." Invid bemälda regel-
bruk bodde i en liten sluga grubben
"Kask = Erik." Han kallades så emedan
han var förfjust i "Kask", s. v. s. en bland-
ning av brännvin och kaffe. "Kask-
erik" hade 2. unga, mycket vackra flie-
kor Hilma 23. år och Hilda 21. år. Sam-
brukade med Ekerövägen ofta resa
in till Stockholm och "Sälja kärlek
för pengar", sådes det. Asplund var vä-
digt förfjust i vackra flickor och myc-
ket frikostig mot dam, när han var
spadd vid kassa. En kväll sade han
åt mig, låna mig 10. kronor, jag är brung-
en till å fria upp mig med "Kas-Eriks"
Hilda i kväll. Jag svarade, till sådant
för du intet låna 1. öre å mig så goda

vänner vi än äro. Om du varit "Fyllisjult" så skulle jag jämt till ett dussin öl på gästis; men "Kask-Eriks" Hilda får du klara på fri hand. Egen reflex Fast jag var, liksom Asplund, en saka-
menthikk fyllsbult, så "Asgarnas" av-
skydde jag. Rutningen en aktningvärd
flicka eller ingen. Emellertid så stod
spruceen Asplund och bläddrade i
en liten psalmbok, som låg på
en liten bänk, rass, rass höll jag.
"Är du rasande, som sliter sönder
Fru Lundius psalmbok," sade jag.
"Jag måste väl ha varit på psalmboken,"
sade ner Asplund, begav sig ut
i mörkret med sin lilla psalmbok-
blad späckade psalmbok. Frampå
natten vid t-tiden kommer Asp-

12.)

ACC. NR. M. 7150:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lund hem och skorskrattar, så det ekade
i rummet. "Kan du tro, att jag lurade
mig till ett källkrus med hösen för
ett psalmbokablad, han trodde i makt
att det var en io-braning, men han
får väl förlåta mig, för det stod att
läsa på bladet "Kein gärring nådig
skida!" Och verkligen hade skållmen
slitit bort psalmen 489 i gamla Wallin-
ska psalmboken. Antagligen trodde
sig Ksplund rättfärdigad härmed bå-
de inför fästman och inför Fru Lund
för vilken han förstört boken. Också den
som läser denna oppteckning kan för-
vissa att jag skruvat, ty det hade
jag trott att någon berättat den för
mig, men vi få märka, att "Eric Ksp-
lund," tag inbet där man släppte honom."

13.)

ACC. N:R. M. 7150 : 13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Såsom avslutning skall jag uppteck-
na ännu en av Asplunds beaktas-
der. Vi arbetade fortfarande vid
bemälda "svängara." En fredag fin-
ga vi anläring. Asplund stack land-
vägen mellan Fittja till Stockholms
Fj. Det var precis en mil mellan
Fittja-brä till Liljeholmsbrä. Han
skulle ha hem 9. Mitter på mig och vara
hemma kl. 8. på fredagskvällen, men
kom inte. På lördagsmorgonen, när
han inte hördes av, så stack jag
iväg in till stan. Han hade tagit
hela sin månadsanläring med sig.
När jag kommit till "Varma gatan" (ör-
terkänggatan) i gamla stan så träf-
fades jag honom där fullfjukt och
nerställd; med sin stora kappäck

i handen, men tam. Jag såg strax att kyr-
lund var ur gångarna! Tam han fick se
mig patta han min hand, och sade,
"Så har gått rent åt Helucke för mig i
natt." Ja, du var naturligtvis full i går-
kväll." sade jag. "Så du, jag har bli-
vit bestulen på hela min länning
har du hört så förbannat?" Suddut
händer ofta här inne i skän, du har
givetvis varit ofta i fyllan på något
kroell hos "Bogamarna" och låtit dem
plocka av dig pengarna. Han teg, men
om en stund, sade han, "bäst jag går i Nork-
stäm." Du går införlit dit sade jag. "När du
går in på ett magasin och köper en
25 örestimpa och 2 stora kryddkällar.
Här har du pengar, så väntar du här.
Jag skall gå på spritaru vid järnborget ef-

ler en liker "Bymersholm". Så sken Asplund
app. När han så fått sig mat
och några supar, så var sorgen bort-
bläst. "Jag sade, nu köper jag s. liker
Bymersholm och liksom att bita på, och sen
gå vi strax hem och börja knaga om
måndag, och du säger inget ett ord
om dina matgångar, för då får Paul-
projkarna riktigt så hatiska, som Sam
ära på kallare, & det nöjetunar vi
då inget. "Du har rätt bröder!" sade
Asplund. "Är det var sade han, "Först
du låna mig 2. kronor?" "Visst får du det,
men jag köper ju både brännvin och
mat, så det gått räcker åt oss både." "Ja,
men jag vill alltså ha mej s. liker Bymer-
holm," sade han. "Du vet att det kostar 500,
så det får du inget för 2. kronor." "Får

jag bara 2. kronor å dög, så skaffar jag
mig 5. liter. Här har du 2. kronor, sade jag,
och tillade, köper du för dam 5. liter bränn-
vin, så slipper du betala pengarna åt.
"Ja, då är du å med din 2-kroning för
all tid," sade Ryplund. Ols! Hör nu vil-
ken spjuver. Han gick och köpte sig 2. 5.
litersättingar av bleck med skruvlocke,
så lika dansa att man ej kunde skil-
ja dam åt. Så kappar han den ena full
med vatten och lade båda i sin stora
kappsäck. Knapp hade jag köpt mitt bränn-
vin förrän Ryplund kom in på ma-
garinet och bad att få köpa 5. liter Rymet-
holm; så lämnade han fram den tam-
ma ättingen och källarmästaren fyllde
den. Som han satte den åter på disken
stoppade Ryplund ättingen i kappsäc-

18)

ACC. NR. M. 7150:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ken, samt frågade "vad blir jag skyldig?"
 "5,00" blev svaret. Asplund börjar söka
 och söka i fickorna efter sin plånbok,
 men fann den inte, ty där var ingen
 att finna. "Hö, tröstade mig, jag har tappat
 min plånbok," sade han. "Sök
 bättre sade källarmästaren." Asplund
 sökte, men givetvis förgäves. Så sade
 han omsider, det finnes ingen annan
 råd än jag måste lämna bränn-
 vinet liksom satte på vattenättlingen
 på disken. Kyparen tog den, öppnade
 sprundet på kunnan och utan att
 misstänka tappade på vattnet och
 murade något om slarviga kunder, så
 fick Asplund ättingen åter. Kunnan
 sade han, "Kan du se att jag lurade den fä,"
 Kort därefter reste jag till Sala-Gäddle-Ljusn-
 gelanau, och redan inte träffat "Eric Asplund."